

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Methodvs Expeditæ Confessionis Tum pro Confessarijs, tum pro Pœnitentibus

Tamburini, Tommaso

Coloniæ Agrippinæ, 1657

Qvædam de peccatorum Confessione in universum, cap. 1.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41773

LIBER II.

DE
ORIS CONFES-
SIONE.

CAPUT I.

Quædam de peccatorum
Confessione in uni-
versum.

§. I.

*An sit explicandum in Confessione
peccatum esse, vel non esse
alias confessum.*

*a Suar. de
pæn. d. 22.
sect. 9. n. 2.
in fine.*

Non oportet id expli-
care: quia pecca-
tum est idem sive con-
fessum, sive non
confessum, temporisque, quo
crimen patratum est, circun-
stantia non se habet ex parte
pecca-

*Sanc. in
decal. l. 1.
c. 10. n. 71.
Coninc. de
pæn d. 17.
d. 8. n. 69.*

peccati, sed merè ex parte Pœnitentis.

2 Vnde qui generaliter confitetur, potest sine alia explanatione admiscere nova cum antiquis *b*, etiam si id de industria ad regendum tempus, quo peccatum commisit, ne Confessario id innotescat, faciat; quia utitur jure suo.

3 Adverto tamen aliquando esse necesse ex aliqua peculiari ratione id explicare: idque in duobus eventibus. *c* Primò quando peccatum est reservatum, verò ubi gratia, peccatum commissum à Religioso tempore religionis fortasse erit reservatum, quod commissum in seculo non erat: debet igitur id explicari, ut videatur, an Confessarius, cui nunc is Religiosus confitetur, jurisdictionem habeat absolvendi. Secundò, quando pœnitens est in proxima occasione peccandi: tunc enim debet explicari tem-

pus

b Henriq.
l. 2. de pœ-
nit. c. 12.
§. 2. in
Glossa lit-
tera D.

c De Lugo
de pœn.
d. 16. sec. 2.
§. 1. n. 47.

pus prætens: Ut scilicet Confessarius vel illum obliget ad eam removendam, vel si renuat; à beneficio absolutionis excludat. Aliqui Tertio addunt si pœnitens laboret consuetudine præfenti peccandi, debere illam explicare: sed probabilius est non obligari ad dicendam ex se peccandi consuetudinem, ut infra suo dicitur loco. *d*

4 Petes quoad primum casum. Quid si ille Religiosus confiteatur cum habente potestatem? verbi gratia, cum Prælato? Respondeo tunc, cum illud peccatum reservatum respectu talis Confessarii nequaquam fit; tacere tempus pœnitens profecto potest. *e*

5 Petes iterum quoad secundum casum. Quid si quis habeat occasionem proximam, sed vel non teneatur jam tollere, modo infra explicando, vel si teneatur, ipsemet jam tollat, seu

C

effica-

d Infra hoc eodem l. c. 3. §. 3.

e De Lugo ibid.

Ibid.

efficaciter tollere proponat? ne,
 Respondeo tunc nec obligari / ver
 ad aperiendum tempus: si qui ut in
 dem ratio, quamobrem obliga sed p
 batur, jam deficit. ex a

6 Illud approbare non valeo, quan
 quod aliqui affirmant: posse sci. & n
 licet ~~sive~~ peccato gravi pœni- mis
 rentem, ~~sive~~ ex se, sive interro. conc
 gatum à Confessario positivè suum
 dicere illud peccatum, quod detur, c
 facto nunc commisit, esse pecca lud i
 tum antiquum: quia nimirum sariu
 (ajunt) id est mendacium de re pecca
 levi, cum non sit de re necessaria non t
 ad Confessionem; id inquam Con
 non approbo, non solum ex eo preh
 capite, quia tenemur interdum Conf
 verum respondere quando à habe
 Confessario de aliquibus inter. omni
 rogamur, quæ quamvis non est test,
 sent à nobis necessario dicenda non
 conducunt tamen ad nostram Sacra
 utilitatem, medicinamque, qua posit
 le esset, aliquando peccatum es catur
 se recidivum, esse ex consuetudine non

ne, &c. de quibus interrogati
 vera dicere omnino tenemur g,
 ut infra etiam nos dicemus h;
 sed præcipue illud non approbo
 ex alio capite, quia nimirum
 quando negativè se quis gerit,
 & nihil dicit de tempore com-
 missi delicti, (id quod fieri posse
 concedimus) certè commissum
 positivè suum præsens delictum confite-
 tur, quia in ipsa confessione il-
 lud involuit; quare esto Confes-
 sarius apprehendat illud esse
 de peccatum alio tempore factum,
 non tamen id dicit pœnitens; sed
 Confessarius ipse per se sic ap-
 prehendit; Ex alia parte quia
 Confessarius quando absolvit
 habet intentionem absolvendi
 omne illud peccatum, quod po-
 nitur, & à pœnitente dictum est,
 non est periculum frustrandi
 Sacramentum. At verò quando
 quis positivè quis dicit, illud esse pec-
 catum antiquum, cum sit reens;
 non explicat, ne implicite qui-

g De Lug.
 d. 14. de
 pœn. sec 10
 h Hoc eod.
 l. c. 10
 §. 2. n. 38.

dem, suum præsens delictum, sed aliud antiquum quod non fecit; id quod esset non fateri omnia sua peccata, quod est sacrilegium.

§. II.

In Confessione generali, an omnia mortalia, alias confessa, aperire teneamur.

7 **N**on tenemur; atque adeo possumus omittere aliqua peccata, etiam mortalia, sed alias ritè manifestata; quæ est communis, & certa Theologorum opinio, Quod si Confessarius decipiatur putans hunc pœnitentem ea sola habere peccata, quæ dicit; ipsa tamen pœnitens non mentitur, cum solum proponat aliqua, aliqua non item, in quo nullum est mendacium. Quid si pœnitens dixerit se velle generaliter confiteri, & deinde

a Henriq. l. 2. de pœnit. c. 12. §. 2. in Glossa lit. D. & alii passim.

de non omnia proponat? Respondeo, nec tunc mentiri, quia communis sensus est, ipsis Confessariis maximè notus, quòd in Confessione generali non omnia alias rite confessa aperiantur; imò etiam si mentiretur; peccaret solum venialiter: esset enim in re levi, & minimè ad Confessionem necessaria.

Alia huc pertinentia vide infra, cum de Mendacio in Confessione libro hoc 2. c. 10. §. 2.

§. III.

An peccata dubia sint necessariò clavibus subdenda.

8 **D**Vbium, aliud est positivum, aliud negativum. Positivum est quando quis aliquas habet rationes, vel motiva probabilia ad credendum, verbi gratia, se peccatum aliquod commississe;

misisse; & habet alias rationes seu motiva probabilia ad credendum se illud non commisisse. Hoc, quod vocavimus dubium positivum, improprie vocatur dubium; vere enim appellatur, & est iudicium probabile. Negativum est, quando quis non habet rationes, vel motiva; saltem probabilia ad credendum se peccasse; sed nec rationes similes habet ad credendum se non peccasse; sicuti non habet quis rationes probabiles ad iudicandum arenæ Maris, aut grana paria esse, nec ad iudicandum esse imparia. Hoc enim verò proprie vocatur dubium. His positis.

9 Certum in hac re nostra est primo, eum, qui dubius est positive de suo peccato, hoc est habet rationes probabiles, quod non peccaverit mortaliter, & similes, immo probabiliores rationes, quod peccaverit; non tenet

neri ad illud confitendum. Ratio est quia se conformat iudicio probabili, quod satis est, ut in rebus moralibus, juxta rectam rationem, quis prudenter agat, etiam relicto probabiliore iudicio.

10 Certum est secundò. Qui probabiliter, immò certò scit se mortaliter deliquisse, habet tamen rationes probabiles se illud non esse confessum, sed & probabiles item habet se confessum esse; nec teneri ad illud confitendum: quidquid aliqui in contrarium dicant; Ratio est evidens: quia adhuc sequitur iudicium probabile.

11 Certum est tertio. Qui rationes probabiles habet, se non peccasse: vel scit quidem se peccasse, sed habet probabilitatem jam se esse confessum, si nullas habet rationes credendi contrarium: non teneri ad Confessio-

C 4 nem:

a suar. de
pœn. d. 22.
sect. 9. n. 6
Aliique.

b Sanc. in
Dec. l. pr.

c. 9. n. 33.

Sylvius in
addit 3. p.

q. 6. art. 4.

§. quaritur
3. cont.

Flag præc.

Eccl. 2. l. 3

e. 4. n. 7.

c. Idem
alique.

d. Connch
de pœn. d. 7

dub. 8. n.

68. apud

Diam. p. 3.

tr. 4. res 1

ationes
ad cre-
nmissif-
us dur
riè vo.
appel-
abile.
is non
a; sal-
dum se
s simi-
e non
et quis
dican-
na pa-
m esse
o pro-
is po-
tra est
t possi-
st ha-
quod
& si-
s ra-
on te-
neri

nem: Ratio est eadem dicta, im-
mo, ut patet, major.

12 Certum est quartò. Si con-
tra, habeas rationes probabiles
judicandi te peccasse, sed nullam
rationem probabilem habeas ju-
dicandi te esse confessum, (quod
est dubitare negativè de Confes-
sione) teneri te ad Confessio-
nem. Ratio est quia tunc posse-
sio præcepti Confessionis est
contra te: constat enim de pecc-
cato, deque obligatione confi-
tendi; de Confessione vero fa-
cta, non constat.

13 Difficultas igitur solùm
superest de dubio negativo, &
quidem circa culpam mortalem.
An scilicet qui negativè dubitat,
se peccatum commisisse, vel
quod commisit fuisse mortale;
teneatur ejusmodi peccatum du-
bium confiteri. Dubito, v g. sed
nullam habens rationem proba-
bilem me excusantem, an occi-
derim hominem, vel, posito
quod

*e De Lug.
de pæn. d.
16. sect. 2.
n. 59.*

quod occiderim, dubito an cum debita advertentia occiderim; obstringor ne tale homicidium in Confessione declarare?

14 Prior sententia negare posset, *f* & quidem validis rationibus. Præcipua illa est, quia in hoc casu melior possessio est pro pœnitente: neque enim debet certò condemnari, aut cogi pati sententiam certam confessionis, tantumque onus subire, quantum est naturæ hominum fragili ipsa Confessio, pro delicto dubio.

*f Favet
Henr. l. 8.
de Euch. c.
45. n. 3. in
Gloss. li P
citās Pa-
lud. Ant.
Tabienam.*

15 Posterior tamen sententia est communis apud Theologos, qui obligant fideles ad Confessionem talium peccatorum in prædicto dubio. Ratio hujus sententiæ potius est extrinseca, quam intrinseca; nam Layman postquam priorem sententiam, ut sibi probabilem proposuisset; in fine addit se nihil hac de re velle statuere. Ioannes

*g Suar. de
pœn d. 22.
sect. 9. n. 2
Sanch. l. 1.
in Deo. c.
10. n. 66.
alios late
referentes.
h Laym. l.
1. tr. 1. c. 5.
§. 4. n. 37.*

*Jo. Præ-
pos. q. 5. de
integr. cō-
fessionis
dub. 3. n.
107.*

*1 Dian p. 3
ar. 4. res.
60. vide
etiamp. 4.
ar. 3. res. 5.*

Præpositus *i* similiter docet priorem eandem sententiam esse speculativè probabilem, licet non sit in praxi à posteriore recedendum. Diana *l* postquam attulit ex citato Layman rationes pro sententia priori, concludit; ideo tu cogita, nam ego absolute affirmativam (hoc est posteriorem à nobis modo adductam) sententiam teneo. De Lugo *m* ubi eruditè solvit omnes rationes, quæ faciunt pro posteriore, quam, ut dictum est; Theologi communiter sequuntur; tandem ab eadem communi non esse recedendum statuit, nixus eo fundamento; quia nimirum talis est usus: & praxi communis totius Ecclesiæ, cujus praxi cum initium non agnoscat; affirmari potest (ait) ita Christum Dominum instituisse, ut scilicet etiam peccata dubia fideles confiteri teneantur.

16 In hac gravi difficultate Dico primò priorem sententiam interdum ratione subjecti non solùm practicè probabilem, sed certissimam esse; nempè pro conscientis timoratis scrupulosis n. Ratio est quia hi in dubio debent præsumi non peccasse mortaliter; quare, & in eo dubio, in quo alii essent obligandi, ipsi sunt omnino eximendi.

17 Dico secundo absolutè, ex ratione objecti, posterior sententia in praxi recipienda est. Ceterum an prior practicè excipi possit; ut certò decernere tanti illi Doctores ausi non sunt; ita nec ausim ego.

18 Denique Doctores o hic advertunt, si quis in Confessione afferat sola peccata dubia; debere moneri, ut addat aliquod peccatum certum ex aliàs confessis, ne scilicet periculum subsit frustrandi Sacramentum; si forte illud verum peccatum non

n Sa, Sua-
rez, Gran-
Becan a-
linque re-
lati à Jo.

Sanch. in
select. d. 41
n. 18. &

Castr. tr. 1
disp. 4. de
cōsc. scrup.
pulosap. 2
n. 4.

o Suar. de
pœn d. 18.
sect. 1. n. 12

fit; atque adeo non fit materia Sacramenti pœnitentiæ. Quod si hoc certum haberi non possit: tunc prudentis arbitrio, juxta materiæ necessitatem, dubiique probabilitatem, & denique salutis proximi periculum, absolvi poterit pœnitens, sub conditione saltem mente concepta: id quod in pueris, quando sunt in confinio acquirendi rationis usum, usu venire solet.

§. 4.

De peccatis confessis ut dubiis.

19 **S**I pœnitens bona fide confessus est peccatum dubium, ut certum, verbi gratia, se furatum esse aureos centum, vel consensum præbuisse turpi cogitationi; sed deinde incipit dubitare de tali furto, vel de dato consensu: non obligatur

tertia
Quod
possit
iuxta
quique
salus
solvi
litio-
: id
nt in
ionis

tur iterum illa confiteri ut du-
bia. Ratio est, quia si quis obti-
ner sententiam, absolviturque à
delicto certo; censetur multo
magis ab incerto absolutus fuisse:
quique Confessori fatetur
peccatum ut certum, satis mora-
liter censetur factus esse idem ut
dubium. Idem videtur esse di-
cendum de numero: ut si quis
dixit se certò pejerasse quin-
quies, & deinde dubitat se plus,
vel dubitat se pejerasse minùs.
Et quidem quando dubium su-
pervenit quod minùs; res est cer-
ta, id est non obligari; quia in
majori numero absolutus est mi-
nor; ac quando supervenit du-
bium quòd plus: res non videtur
eodem modo decidenda, sed esse
procedendum sicuti diximus
§ 3. de confitendo peccato du-
bio. Verum ex altera parte pos-
set quis dicere, in hoc casu, jam
moraliter fuisse absolutum nu-
merum dubium in absolutione

a De Lug.
de pœn. d.
16 sect. 2.
n. 77.

fide
tum
gra-
cen-
uisse
e in-
vel
iga-
tur

numeri certi præabsoluti : sed certè id non satisfacit : quod aliis discutiendum relinquo.

*b Idem de
Lugo ib.*

20 Quod si non incipiat solum dubitare, sed certò comperit se vel non pejerasse v. g. vel numerum esse minorem, quam dixerit: exempli causa, cum fuerit fassus se pejerasse quinquies, certò comperit se semel, vel bis pejerasse; nec obligabitur *b* iterum confiteri, quod certum comperit. Ratio est, tum quia in numero majori includitur minor: tum quia si nullum comperit fuisse suum peccatum, quid confitebitur?

21 Difficultas igitur hic solum est, Primò quoad substantiam actus: An si quis fassus est bona fide peccatum ut dubium, & deinde advertit esse certum; an, inquam, obligetur iterum tanquam certum confiteri? Secundo quoad numerum: An scilicet si bona fide quis aperuit
Con-

Confessori se peccasse decies plus minus, sed deinde bene recordatur se certò decies, vel duodecies, vel nonies peccasse; an inquam obligetur hunc numerum certum post datam absolutionem in tantum, iterum aperire. Nam si ante recordatus fuisses determinati numeri, illum explicare debuisses c (ut certum est) nec potuisses dicere decies plus minus: quia peccata debent aperiri Confessori, prout sunt in conscientia pœnitentis. Jam singulatim de utraque difficultate differendum, initiumque sumo à posteriore.

c De Lug. de pœn. d. 16. sect. 2. n. 77. in fin.

22 Quoad numerum ergo, dico quando non est magnus excessus, non obligari pœnitentem iterum aperire. Ratio est, & fidelium communis praxis, & ea quam mox n. 23. dicam. Quod si fuit magnus excessus; debet pœnitens illum aperire in sequenti Confessione. Est com-

d Vasa. Suar. Connob, Sa, alique a. pud De Lugo d. 16 de pœn. sec 2. §. 4. n. 78.

munis

e Quid-
 qui dicit
 Vivaldus
 apud Dias
 nam p. 3.
 tr. 4. ref.
 94.
 f. Fogund.
 l. 3. de præ-
 cept. conf.
 c. 5. n. 9.

munis doctrina, e & ratio, quæ
 mox tangetur persuadet.
 23 Petes quantum, & ad quod
 se extendunt illa verba (plus mi-
 nusve) ne sit magnus excessus?
 Respondeo non posse id certa re-
 gula definiri, sed prudentis judi-
 cio est decernendum f. Solum
 adverte quò major est numerus,
 qui affertur; majorem etiam fo-
 re numerum, qui sub illis ver-
 bis (plus minusve) subintelligi-
 tur? verbi gratia, si dicas, pec-
 cavi decies plus minusve; verifi-
 cabitur si peccasti octo, vel duo-
 decim vicibus. Quòd si dicas
 peccavi centies plus minusve,
 verificabitur si peccasti nona-
 ginta quinque vicibus, vel vici-
 bus centum, & quinque: non
 autem verificabitur si peccasti
 octoginta vicibus, vel vicibus
 centum. & viginti. Quare non
 est considerandum nisi id, quod
 humano, & morali loquendi mo-
 do important illa verba (plus
 minusve:)

minusve :) quod, ut dixi, iudicio prudentis est decernendum. Semper attendendo, ut numerus peccatorum moraliter verus Confessori patefiat.

24 Quoad substantiam actus in quo est major controversia, adhuc dico probabilissimum g etiam esse poenitentem non obligari ad iteratam Confessionem. Quamobrem si quis sub dubio bona fide dixit se pejerasse, verbi gratia, & deinde comperit se pejerasse certo: non tenebitur iterum illud perjurium tamquam certum confiteri, Ratio est, quia tale peccatum jam fuit directe absolutum in prima Confessione: ergo nova absolutione non indiget. Antecedens probatur: quia ideo tu illud falsus es, & ideo Confessor profert circa illud suam sententiam, ut nimirum illud absolvat: ergo non nisi directe: licet sub conditione implicita, si fuit peccatum

g De Lug.
d. 16. sect.
2. n. 81.

tum

tum coram Deo. Sanè si Iudex secularis reum de crimine non plenè probato, seu dubio, per sententiam definitivam absolvet:

h Covarr. l. 1. variar. c. 1. n. 8. c. 18. à Sanc. l. 8 de matr. d. 34. n. 57 ret: non possit iterum id crimen jure in iudicium deduci: ergo est signum, quòd directè fuit absolutum. Non ita profectò quando quis absolvitur ab instantia, seu observatione iudicii, id quod fit per sententiam interlocutoriam: nam tunc ex novis iudiciis, novisque probationibus potest iterum in iudicium deduci: at in casu nostro sententia Confessarii est definitiva, ut ex se constat: ergo directè illud peccatum absolvit.

25 Confirmatur. Si quis dubius de excommunicatione, suspensione, irregularitate, voto, etiam reservato, petat ad cautelam absolutionem, vel dispensationem, & post eam obtentam comperiat vincula illa fuisse certa, non propterea indigeat

nova absolutione, seu dispensatione: certè non propter aliam rationem, nisi quia absolutio fuit absolutè data sub conditione, quòd vincula illa adessent: sed jam aderant; ergo fuerunt perfectissimè dissoluta; ita in casu nostro, &c.

26 Tria hic denique adverte. Primò quando quis integrè confitetur peccatum, quod tam ipse, quàm Confessarius, vel alteruter dubitant, an sit mortale, an veniale; si post absolutionem agnoscant certò gravem attingere culpam non fore opus nova Confessione *m.* Ratio est quia ex una parte integrè apertum fuit peccatum eo modo, quo fuit commissum: & ex altera, ad valorem Sacramenti non est necesse quòd pœnitenti vel Confessario innotescat illud esse mortale, quod absolvitur.

27 Secundò idem dicendum, cum quis confitetur peccatum refer-

*m Sanc. l.
I. in Dec.
c. 10. n. 69*

reservatum sive de jure esset, sive de facto dubium. De jure esset, ut si dubitaretur an peccatum, verbi gratia, abortus, sit reservatum: de facto esset, ut cum constaret peccatum abortus esse reservatum, dubitaretur tamen an fœtus fuisset animatus, atque adeo an pœnitens abortum commisisset.

28 Dico ego si quis talia peccata dubia fatetur, obtinetque absolutionem à Confessario; approbato quidem, sed non habente potestatem ad reservata; non indigere nova Confessione, seu nova absolutione dubio perseverante. Ratio est, quia cum reservatio sit odiosa, est restringenda, nec cadit nisi in peccato certo.

29 Tertio rustici, mulierculæ, puerique, qui bona fide suas Confessiones coram Parocho, etiam indocto, grossiore modo exhibuerunt, licet peritiores, vel

*n. Sa V.
casus re-
servati n.
s. Hurt ad.
d. ii. dif 6
de pœnit.
Portell in
dub regul.
V. casus
reser. n. 7.*

vel grandiores effecti videant in multis se defecisse, unde & multa dubia pro certis, & contra, unumque numerum pro alio se dixisse animadvertant, non sunt cogendi, o reperere Confessiones. Ratio est, quia satis superque, saltem in confuso, Confessarius eorum peccata percepit, & directè absolvit; & ex alio capite praxis fidelium est hæc Confessiones non reperere; ad quod si fideles obligarentur, omnia scrupulis essent obnoxia.

o Fagund.
2. præc.
Eccl. 1. 3.
c. 4 n. 10.
De Lug.
de pœn. d.
16 sec. 14.
à n. 58.

§. 5.

De actibus internis interruptis.

30 **E**Xemplum. Aliquis odio habet graviter inimicum suum, mala ei gravia desiderando, vel inferre volendo, atque per aliquod tempus in his interioribus actibus versatur, nempe

nempe aliquot horas, vel menses, vel annos. Aliquis turpiter concupiscit puellam per multos menses, &c. Quærimus qua ratione hic Confessionem suam expediat, posito quod multoties illos actus negotiis, somno, aliisve bonis cogitationibus interrumpit.

31 Certum est si interrumpit contraria voluntate, & deinde renovavit; debere ejusmodi renovationes, quantum recordatur, juxta ac cetera nova numero peccata, quæ confiteri tenemur, explicari. Ratio est, quia per illam pœnitentiam evadunt illi actus & in genere physico, & in genere morali numero disjuncti, disjunctione facta per intermedium illum actum contrarium: numerum autem oportere explicari quando innotescit: & est doctrina Concilii Tridentini, & ipsa fidelium praxis probat.

Trid. sess.
14 c. 5. &
7.

32 Difficultas igitur, & quidem gravis est, abstrahendo ab interruptione per contrarium actum. Dico ergo, quamvis sit speculativè probabilior sententia asserens, per quamlibet interruptionem multiplicari numero prædictos actus, unde & debere, si memoria teneantur, aperiri; tamen contraria opinio, quæ docet minimè debere, est etiam probabilis. *b* Ratio est, quia *b Canus in relect. de pœn. p. 5. Jo. de la Crux, Petrus Pay, Homobon, Diana, & ex parte Salas quos cit. & sequitur De Lug. d. 16. sect. 14. n. 566.* in genere moris omnes illi actus censentur unum peccatum, etiam si materialiter & physicè multiplicentur. Satis est igitur si explicetur tempus, quando est notabile (si enim sit breve, de quo dicam infra § 8. n. 73.) nec tempus esset necesse declarare) & sic satis est si dicatur, Ego v. g. per unum diem odio graviter habens Petrum, illi mala gravia imprecatus sum per unum mentem turpiter concupivi puellam, &c. Intelligitur enim more humano,

men-
piter
ultos
ia ra-
suam
oties
aliif-
erru-
rupit
einde
i re-
orda-
ume-
tene-
quia
dunt
sico,
o dif-
a per
con-
por-
otes
Tri-
axis
Dis-

mano, id est tales actus per varias humanas actiones fuisse interruptos.

33 Quid si quis rarò interruptur turpem illam cogitationem, vel alius sæpissimè, propter urgentia sua negotia? Sanè Coninch, & ait hanc extraordinariam raritatem, vel frequentiam esse explicandam (intellige in confuso, dicendo se frequentissimè, vel rarissimè cogitasse, quod certè facere est optimum consilium; quia id excedit modum humanum communem; atque adeò notabiliter excrescit numerus peccatorum, ex quo notabiliter commutatur iudicium Confessarii. Alii, & supracitati indistinctè loquuntur; & dum indistinctè docent, omnes illos actus esse unum in genere moris; non videntur nisi eo fundamento, quasi ex illo ordinario modo agendi humano (nisi excedatur) possit plus, minusve

*c. Con. d. 7
de pœnit.
dub. 7. ipse
que favet
Salas p. 2.
20. 2. tr. 13.
disput. 5.
sec. 8 n. 85
De Lugo
de pœn. d.
16. sect. 14
n. 545. &
567 fine.
d. Canus,
Jo. de la
Cruz, Pay
Homobon.
Diana ci-
tati n. 32.*

à Confessario percipi actuum
numerus; sed fundantur in per-
sistentia, seu permanentia habi-
tuali mala cogitationis, à qua
una permanentia desumunt uni-
tatem omnes illi interni actus si-
ve multi, sive pauci; & ratione
cujus animus illius peccatoris
semper est affectus, & promptus
ad cogitationes illas malas.
Quare ne scrupulis locus detur,
puto illam Coninch obligatio-
nem non esse ex necessitate fide-
libus imponendam, cum præ-
sertim teneamus non omne,
quod judicium Confessarii im-
mutare potest, esse necessariò a-
periendum; ut ex iis, quæ de cir-
cumstantiis aggravantibus di-
cemus § 18. cognosci poterit.

34. Excipe, si quando tanta est
interruptio; ut non judicetur
adesse dicta persistentia; v. g.
vult quis occidere inimicum, ita
ut per mensem continet hanc
voluntatem modo dicto; postea

D vel

vel per annum infirmetur; vel
 discedat ab urbe, vel ipso lapsu
 temporis, rerumque mutationi-
 bus frigescat, immo evanescat
 veluti natura sua illa prava vo-
 luntas; si deinde post annum sa-
 nus effectus, vel rediens in ur-
 bem, &c. Voluntatem occidendi
 resumat; sanè hæc voluntas
 cum illa priori facere unum non
 videtur; quia morali modo non
 censetur illa tam distans volun-
 tas ita habitualiter permanere;
 ut cum hac ad constandum unum
 peccatum, conjungatur. Et per
 hoc fortasse duæ prædictæ sen-
 tentiæ conciliabuntur.

§. 6.

De actibus externis inter-
ruptis.

35 **A**ctum externum hi
 exhibet, qui præter
 internam pravam cogitationem
 addit

addit aliquam exteriorem demonstrationem. Id quod duplici contingere potest modo: Primo in ordine ad unum numerum actum, seu finem: ut si quis, ne mortem effugiat suus inimicus, per unum annum v. g. paret illi insidias, præparet gladium, equum conscendat, &c. Ita etiam si quis amans puellam per duos annos, v. g. semper quærat modum, quo illa potiatur: in his exemplis unum est homicidium numero, una numero fornicatio, ad quæ ordinantur respectivè illi actus externi. Secundo in ordine ad diversos actus, ut cum quis exeret habitualiter officium ex se multis numero, vel specie peccatis implicitum. Talis est meretrix, usurarius, grassator viarum. Hic de prioribus; in sequenti §. de posteriore agemus.

36 Quoad prius ergo dicendum est idem, quod in præcedenti

D 2 denti

a DeLug.
d. 16 sect.
14. n. 567.

denti §. dictum est, & propter pa-
ritatem rationis; omnes enim hi
actus externi sumunt unitatem
ab illo actu finali, ad quem ordi-
nantur. Adscribe tamen exce-
ptionem positam n. 34. Quare
probabile est, satis esse ad Sacra-
mentum pœnitentiæ si dicat
quis, per tot dies procuravi ho-
mucidium mei inimici, ejusdem
puellæ congressum, &c.

37 Illud nota, si mediante alia
persona finem intentum acqui-
rere curasti, vel puellam tenta-
sti renitentem; debere id expli-
cari: quia est inductio proximi
ad peccatum, atque adeò no-
vam speciem peccati scandali
commisisti. Dixi renitentem,
nam de consentiente dicitur in-
fra cap. 7. §. 6.

38 Petes, si quis finem obti-
nuit suæ pravæ cogitationis, sa-
tisne est fateri dictum finem.
dumtaxat; se v. g. puellam co-
gnovisse; se occidisse inimicum.

Respon.

Respondeo, de Lugo b ait: quia hoc est peccatum consummatum; non esse necesse ut is dicat quoties habuit decretum procurandi, cum sufficiat confiteri illud tanquam unum peccatum consummatum. Sed profectò debere explicare saltem se per tantum tempus procurasse, modo jam explicato §. præcedenti, mihi non est dubium; ut scilicet innotescat, an, & quæ persistentia peccati habitualis præcesserit.

b Idem, n. 566.

§. VII.

De peccatore habituali, ubi de Meretrice.

39 **Q**uoad secundum, quod modo promisimus in hoc §. declarandum; sic statuo: licet illa opinio a quod similes peccatores habituales debeant speciatim numerum, speciemque peccatorum explicare

a Doctores apud Fag. & Dian. mox cit.

D 3

fit

b *Navar.*
in summa
67. n. 15.

c *Fagun.*
prac. 2.
Ecccl 1. 3.
c. 4 n. 11.
sine, alii-
que apud
Dian p. 3.
tr 4 ref.
32.

d *Vasq de*
pœn q. 91.
art. 1. dub.
§. n. 3.

lit nimis severa; illa tamen, b
quæ docet sufficere si solum di-
catur tempus peccati, est nimis
laxa: media ergo via est proce-
dendum. c Quare à Meretrice
v. g. non solum debet explicari
tempus mali status; sed etiam
principales species peccatorum,
quas memoria retinet: an scili-
cet ipsa peccaverit cum Sacer-
dotibus, cum propinquis, cum
conjugatis, &c. & saltem in con-
fuso multitudo numerica: v. g.
toties plus minus per menses,
vel per hebdomadas, &c. Si enim
aliqua recordatur se in frequenti
civitate, sæpissimè etiam in die
peccasse; alia tamen in parva ru-
sticorum villa, vix semel in heb-
domada; qua ratione id expli-
candum non esse censeamus?

40 Addit rectè Vasquez d
(quod & ea quæ §. 5. & 6. dixi-
mus confirmat) circa numerum
actuum internorum non esse
hos habituales peccatores co-
gendos

gendos ad explicandam frequentiam, & numerum per hebdomadas, aut dies: sicuti dicimus cogi debere circa frequentiam ipsorum actuum externorum, v. g. fornicationum; ut scilicet dicant, si recordentur, quoties plus minus peccaverint per dies, per hebdomadas, &c. Ratio est, quia in his actibus internis videtur impossibile; eos ad aliquem numerum, sine magni erroris periculo, sive per excessum, sive per defectum reducere, quod periculum communiter non est in externis.

41 Quod dictum est, exempli gratia, haecenus de Meretrice; de fure habituali; e de usu e *Vasq.*
rario, de similibus; satis enim est *ibid. n. 46*
explicare confuso modo frequentiam furti gravis, seu injusti lucri; v. g. fui fur, vel usurarius per decem annos, quater, vel quinquies plus minus furando

do in mense, vel hebdomada materia gravem.

*f Vasq.
ibid.*

42 Idem dic de eo, qui passim concupiscit foeminas sibi obvias, *f* dicat enim, per duos annos obvias concupivi, addatque species principales, an frequenter cognatas, an sacras, an conjugatas, &c. De delectationibus morosis dicam infra cap. 2 §. 1.

*g Henriq.
l. 5 c. 5. n. 9.
& Fagun.
2 pr Eccl.
l. 3 c. 3. n.
II.*

43 Idem dico de habente domi concubinam; *g* satis est enim si dicat puellam ut uxorem habui per tres annos, addatque semel in die plus minus illam cognovi. Quid enim si cognovisset solum semel in mense? Debet igitur, saltem in confuso, frequentia declarari.

*h De Lug.
disp. 6 de
pœn sect.
l. 4. n. 575*

44 Idem denique in colloquentibus frequenter, *h* de rebus turpibus cum peccato mortali; quando enim adest difficultas explicandi numerū, ut certè sæpe accidit malè moratis adolescentibus; sufficit explicare consuetu-

suetu-

Suetudinem, tempus, & species
principales, quas inter loquen-
dum concupiere proportionali-
ter, sicut dictum est de Mere-
trice.

45 Illud denique hic aduerto
cum Vasquez, & quod ille qui
propter inveteratam consuetu-
dinem non potest numerum pec-
catorum distinctè explicare, &
ideo dicit tempus, ut de Mere-
trice, & prædictis dictum est,
non tenetur postea iterum con-
fiteri peccata particularia, quæ
sibi in memoriam occurrunt, li-
cet possit ea magis distinctè ape-
rire. Ratio est, inquit, quia jam

in illa confusa narratione
comprehensa, & dire-

ctè absoluta fuere:

juxta ea, quæ di-
mus supra

§. 4.

i Vasq.

*q. 61. de
pœnit.*

ar. 1. dub. 6.

n. 3. quem

sequitur

De Lugo

creatus de

pœn. d. 16.

sect. 14.

n. 682.

§. 8. De

§. 8.

De unitate morali unius peccati.

46 **U** Num in hoc, & præcedentibus paragraphis superest explicandum. Diximus quando actus tendunt in unum finem, atque adeò unus dependet ab alio, facere unum in genere moris: jam quando unus actus ab alio non dependet, sed sunt disparati: v. g. concupiscit nunc quis puellam, & hinc ad horam concupiscit aliam, puellam, ve etiam eandem, sed independenter à primo actu, ut usu solet evenire sæpissimè: quid requiritur ad hoc ut sit unus, & ut unum, non autem ut duo peccata sint aperienda?

47 Respondeo. Regula universalis est hujusmodi: Si intermediet multum temporis inter actus

actus; & ex alia parte actus posterior concupiscentiæ, verbigratia, non habeatur ex vi prioris, judicabitur distinctus actus, distinctumque numero peccatum. At si breve tempus interjiciatur; censebitur facere unum cum priore: sicuti qui percutit proximum una percussione, & deinde in eodem calore iterum percutit; unum in genere moris actum, unumque peccatum commississe reputatur.

48 At difficultas subnascitur æquodnam est hoc modicum tempus? Respondeo decernendum id esse prudentis viri iudicio: aut videatur an veluti eodem impetu concupiscentiæ, v. gr. redeat quis post interruptionem, an alio potius calore agitatatus concupiscat: si prius, unum est peccatum moraliter: si posterius, duo: numerusque nisi, oblivione, aut alia causa excusetur; explicandus omnino erit.

a De Lug.
d. de pœn.
16. sec. 16
n. 169.

49 Atque hæc eadem regula
usui erit ad illud affine dubium
enodandum. An scilicet debeas
explicare te in uno actu concu-
piscentiæ puellæ, verb. gratia,
vel desiderii graviter lædendi
inimicum, durasse per tot, vel
tot horas? Dico ergo; cum in
aliquo ex his actibus uno calore
concupiscentiæ, unoque impe-
tu in eadem cogitatione persi-
stis; semel moraliter peccas, at-
que adeo non erit tempus expli-
candum. Quoniam verò quan-
do huiusmodi actus diu, v. g. per
sex, vel per decem horas perse-
verant, impossibile moraliter
est, ut in uno eodem impetu fiat,
ideo necessarium tunc, & suffi-
ciens erit dicere, per sex horas,
vel per decem concupivi, &c.
Sic enim vel explicabuntur in-
terruptiones, quæ humano mo-
do solent intercedere, ut dictum
est superius; vel satis aperietur
pecca-

peccatum veluti habituale unum, perdurans per illas horas.

50 Ex his multa inferuntur, quæ maximè ad expediendam Confessionem conferre poterunt. Blasphemo Primò, qui uno blasphemix impetu blasphematur, si ex eodem calore, licet post aliquam interruptionem blasphemiam iteret bis, ter, pluries; satis est dicere *b* blasphemavi; quia unum moraliter peccatum commisit. An omnes blasphemix ejusdem sint speciei dicetur infra capite tertio, §. primo.

b Molin. tom. 4 de justu. ix 3 disp. 43.

Percussiones.

51 Secundò si quis aliquem uno iræ impetu ter, vel quater, vel pluries percutit, vel vulnerat; unum numero peccatum committit, & Clericus si sic qui percutitur; in unam tantum excommunicationem sic percussus incidit? satisque erit sic fateri: hominem, vel Clericum

E gravi-

graviter percussi, vel vulne-
rati. c

c. Acor 20.

2. l. 4. c. 4

9. 5.

Juramenta, & vota.

52 Qui simili unico impetu de
eadem re pejerat, juramento as-
sertorio, atque iterum, iterum
que, eodem calore, juréjurando
confirmat: semel peccat, facit
que est *d* si dicat juravi falso. Pa-
rimo modo qui eandem rem Deo
vel homini promittit, eam con-
firmans iterato voto, vel jura-
mento promissorio, & deinde
semel non observat, semel pec-
cat e cum repetitio, illa ejusdem
voti, & juramenti non mutat
speciem, nec multiplicet pecca-
ta. An omnia juramenta sint
ejusdem rationis dicam inf. c. 1
§. 2.

d. De Lug.

mox cit. d.

16 sect. 16

ca. 561.

e. De Lug.

d. 16. de

poen. sec. 4

ca. 146.

Detractiones.

53 Qui unico veluti contextu
continuat graviter de altero de-
trahere, licet occasione data ali-
quantulum detractionem inter-
rumpat; licet alias diversas
eodem

eodem detractionis materias tangat, unum moraliter peccatum committit, satisque erit, si sic fateatur, semel graviter de quodam detraxi. An debeat explicare vel numerum circumstantium, vel numerum eorum, de quibus detrahit, dicitur infra c. 9. § 8.

f Idem ib.
sec 16.
n. 559.

Contumeliae.

54 Qui pari modo injurias, contumeliasque addit, superadditque unico iræ fervore, licet interponat aliqua alia verba ad injurias minimè pertinentia; semel injuria proximum affecisse censebitur. Quare sufficit si dixerit, g Injuriavi proximum.

g De Lug.
ib n. 562.

Ministrare Sacramentum Pœnitentia in peccato mor-

55 Qui Sacerdos successive audit in peccato mortali plures Confessiones unam post aliam, in sententia probabili non committit plura numero distincta

E 2 pec-

peccata. Idem dic si Confessorius idem modicè deflexerit ad alios sermones, minimè facientes ad ejusmodi ministerium: unde satis erit si dicat *h* Audivi unice vice plures Confessiones, absolutionem in statu peccati mortalis ministrando.

h Idem ib.
n. 558. H.
Sec. 3. n.
135.

Fornicationes.

56 Contra qui una, eademque nocte v. g. plures copulas habet cum eadem: multo magis quam plures copulas cum pluribus eadem nocte inicit, sicuti etiam qui plures successivè occidit; debet numerum explicare & copularum, & occisionum. Ratio est quia hic sunt diversi omnino actus consummati, nec unus faciens moralem unitatem cum alio: in præcedentibus vero illi actus v. g. detractionum ex se faciunt unitatem moralem, sicut enim modo humano æstimari solet.

h Idem ib.
n. 557. &
n. 558.

57 Hæc exempli gratia rati
gill

gisse fufficit: cetera quæ huc
facere possent, suis quæque in
materiis explicabuntur. Solum
animadvertite contingere inter-
dum posse, ut (licet sine interrup-
tione) transeat tamen quis ad
aliam speciem peccati, tunc eam
explicandam omnino esse, ne
quaquam est ambigendum; ver-
bi gratia, cœpisti percutere, &
deinde voluisti occidere, ac oc-
cidisti: cœpisti clam detrahere,
& deinde inter detrahendum su-
pervenit detractus, te minimè à
detractione desistente; Dico
tum occisionem, tum etiam de-
tractionem coram detracto ex-
hibitam, hoc est contumelia,
præter verbera, & detracta-
tionem ipsam esse Confes-

sori aperiendam;
ut de se pa-
ret.

i De Lug.
ib n. 559.

*De pluralitate individuali
malitia in eodem
actu.*

§. 9. **E**Gimus qua ratione mul-
ti physicè actus, unum
constare possint peccatum; nunc
quomodo unus actus, seu pecca-
tum multas continere possit ma-
litas erit consequenter decla-
randum. Est gravis controver-
sia; An sicuti (ut certum est) po-
test esse in eodem actu multiplex
malitia specie, ut est in actu tur-
pi; verba gratia, contra votum
Castitatis, in quo duplex sedet
specie malitia, altera contra Ca-
stitatem, altera contra Religio-
nem, utraque necessariò Con-
fessori aperienda; ita etiam in
eodem uno numero actu possit
residere multiplex malitia nu-
mero; Exempli gratia; An actus
unus,

unus, quo quis unico ictu occidit decem homines, habeat decem numero malitias, & consequenter omnes necessario in Confessione declarandas? Habere decem docet Vasquez; non habere contendit esse probabilius Suarez *b* sed me juvat ab hac speculativa quaestione prorsus abstinere, & ex alio principio decernere an has malitias collocatas in uno, eodemque actu, si-
ve numero distinctas cum Vasquez, si-ve nequaquam cum Suarez, aperire Sacerdoti compellamur.

a Vasq de
paen q. 98
ar. 1 du 4
b Suar de
paen. d. 22
sect. 5. 0
§. 340.

59 Dico nequaquam Fideles ad id esse compellendos. *c* Ratio abstrahens ab illa quaestione speculativa ducenda est ex Tridentino. Nam ex illo solum habemus praecipuum confitendi singulas species, & singula numero peccata: numquam vero apparet praecipuum explicandi singulas numero malitias, quae

c De Lug.
de paen. d.
16 sect 30
an. 133.

E 4   forte

ab
e mul-
unum
; nunc
pecca-
ic ma-
decla-
rover-
t) po-
plex
utur-
otum
fede
ra Ca-
ligio-
Con-
m in
possit
a nu-
actus
unus,

fortè sint in singulis peccatis, Afferimus ergo à pœnitentibus solum explicandas species multiplicatas in eodem actu, & item omnia individua peccatorum: & quidem meritò, ut nimirum sic omnia peccata clavibus subdantur. At omnes numero malitias fortè inclusas in uno eodemque peccato necessariò explicare; quia scrupulis id. & perplexitatibus satis erat obnoxium, cum non judicaverit benignus Dominus præcipere sub præcepto; (ut ex verbis Concilii Tridentini colligitur) nos ad id obstringere fideles nequaquam possumus.

60 Ex hac doctrina aliqua colligemus, quæ illam & clariorem reddant, & ad praxim deducant: ex quibus alia similia inferre quilibet non difficulter poterit; & nos infra, cum de singulis Decalogi præceptis agemus, alia fortasse superaddemus.

Occi.

Occisio multorum.

61 Si simul, unica verbi gratia explosione bombardæ occidis decem, viginti, plures homines, satis est si dicas: uno ictu occidi multos. Non sufficit autem dicere uno ictu occidi hominem, seu feci homicidium: quia sic Confessarius intelligeret te unum tantum occidisse, atque adeo non fatereris tuum peccatum, quo occidisti plures; at dicendo cum illa generalitate. occidi multos, intelligit, quantum satis est peccatum, quod de facto commisisti.

d De Lug. ib. n. 141.

Desiderium occisionis multorum, & copulae cum multis.

62 Qui unico actu desiderat occidere decem, viginti, plures, & quique unico item voluntatis actu concupiscit copulam, cum tribus, s. cum decem, cum pluribus foeminis ejusdem rationis; satis propter eandem rationem est, si in Confessione di-

e De Lug. ib. n. 135.

f Idem ib. n. 141. fin.

E s cat,

cat, semel desideravi occidere
plures, & semel plures foeminas
liberas concupivi.

Detractio multorum.

*Idem. ib.
n. 134.*

63 Qui unico actu detractio-
nis multos simul læsit, propter
eamdem rationem non est ne-
cesse gut numerum personarum
læsarum aperiat; verbi gratia, si
quis detrahat familiæ, vel do-
mum, vel Religioni, sive numero-
sa sit, sive modica; satis abunde-
que est si dicat, detraxi cuidam
familiæ, &c. An explicanda vel
materia, vel conditio personæ
infamata, vel numerus personarum
coram quibus exhibetur
detractio, infra dicetur suo loco
c. 9 § 1.

Scandalum pluribus datum.

*De Lug.
n. 135.*

64 Qui suo unico actu peccat
minoso scandalum est aliquibus,
seu occasio peccandi ne sit solici-
tus explicare numerum astan-
tium, satis enim habebit h si di-
cat, sui semel multis occasio pec-
candi

eandem meo malo exemplo. Ratio est eadem. Cetera de scandalo afferam infra § 17.

Furtum à multis.

¶ Qui unico actu bona multorum lædit, verbi gratia, furatur bona communitalis, vel hereditatis plurium; satis est si dicat, Furatus sum à communitate, vel ab hæredibus; nec esse sollicitus debet, explicare quotnam personæ in illa communitate, vel hereditate numerantur. Immo hac in re praxis communis est solum dicere, Furatus sum rem alienam, nihil aliud addendo; & merito, quia ille respectus ad personas in hac materia, videtur se magis materialiter habere, quam in aliis materiis, potius enim hic consideratur quid injustè contredisti quam à quo abstulisti.

Idem ib.
n. 136.

§. 10.

*De mediis, quæ assumuntur
ad peccatum.*

66 **T**Riplicis generis esse possunt media. Primò indifferentia, ut ambulare, condescendere equum, &c. ad occidendum. Secundò mala, sed diversæ speciei à peccato, quod ultimo intenditur, ut furari ad finem occidendi: Magos consuleri ad adulterandum; Tertio mala, sed ejusdem speciei; ut turpiter colloqui, osculari tangere ad fornicandum.

*a Coninch
de pœnst.
d. 7. dub. 7*

67 Quoad media primi generis non est necesse explicare, quænam media fuerint assumpta ad peccandum. Vnde in prædicto exemplo satis est dicere, Conatus sum inimicum occidere.

68 Quoad

68 Quoad illa, quæ secundi sunt generis, necesse est omnino ejusmodi media declarare; si- quidem habent malitiam diver- sam specie, novumque specie peccatum committitur. Qua ra- tione hæc media, separatimne, an conjunctim cum fine sint ne- cessariò explicanda, dicam infra §. sequenti.

b *Coninck*
ibid.

69 Huc reduco si forte quis medium adhibeat, aliquem in- ducendo, ut ab ipso adjuvetur ad peccandum, verbi gratia, ad oc- cidendum: certè tunc, id esse explicandum, tanquam dire- ctam inductionem proximi ad peccatum, non est dubium, c

c *Idem ib.*

70 Quid si multorum opera usus es? debes ne explicare ho- rum numerum, vel conditio- nem? Respondeo satis est si di- catur *d* in confuso, usus sum o- pera multorum ad tale pecca-

d *De Lug*
d 26. de
pæn sec 11
n. 476.

E 7 rum,

tum, verbi gratia, ad occidendum meum inimicum, sine necessitate numerandi personas, vel explicandi personarum condiciones. Excipe unum casum in conditione, & alterum in numero.

71 In conditione, quando ratione actionis talis personæ inductæ, peccatum, ad quod inducis differret specie; verbi gratia, usus es opera filii ad occidendum Patrem tuum inimicum; duo specie peccata commisit, utraque confitenda, alterum est homicidium, alterum est parricidium, ad quod directè induxisti filium. In numero, quando ratione distantie temporis, juxta superius dicta § 5. num. 34. multiplicata numero fuerunt tua peccata: verbi gratia, si induxisti nunc Petrum initio anni, & Paulum in fine ejusdem anni ad occidendum; tunc sunt duo actus peccaminosi numero di-

1. *Actus*

distincti, distinctim aperiendi; ac si induxisti simul in eodem actu plures, vel separatim, sed unum dependenter ab alio, ita ut, juxta supra dicta §. 5. & 6. non judicentur plures numero actus in genere moris; tunc, cum sit unum moraliter peccatum satis est, ut dixi, dicere, plures induxi unico actu, &c.

72. Iam quoad media tertii generis, est distinguendum; si enim principalis actus vel non est subsequutus, vel intentio fuit sistere in illis; sunt speciatim explicandi; verbi gratia, aliquis turpiter colloquitur, vel osculatur sine animo fornicandi, vel si cum animo, certe non subsequuta est fornicatio; debet illa colloquia, illaque oscula cum eo animo exhibita fateri. Ratio est quia sunt ex se peccata, nec nisi ea in particulari aperiendo, explicari possunt. Si verò principalis actus intendatur, sequaturque;

turque; satis est ipsum actum fa-
teri: verbi gratia, si quis quam-
piam turpiter tangat, osculetur-
que ante ipsum actum copulæ,
immo & post copulam profequa-
tur oscula, tactus, &c. sine or-
dine ad aliam secundam copu-
lam; Dico satis esse, ex probabili
sententia, e si dicat semel forni-
catus sum. Ratio est quia in ipso
principali actu satis explicantur
ea præcedentia, vel consequen-
tia, quæ actum comitari consue-
verunt, quæque actum ipsum
non extrahunt ad aliam spe-
ciem; nam hæc ad summum ag-
gravant intra eandem, quæ non
sunt necessario explicanda, ut
paulo post dicitur, §. 18. de cir-
cumstantiis aggravantibus. Di-
xi, sine ordine ad aliam secun-
dam copulam; tunc enim certò
essent explicanda: quia jam
committis aliud numero pecca-
tum.

e Navar.
aliiq; cit.
à De Lugo
d. 16. sec. 16
à n. 555.

§. II. De

73
exer
sit e
sam
vel
talis
sole
com
prop
stud
adul
7
vus;
sit e
bet.
casu
in
Qua
Miss

*De fine peccaminoso, vel non
peccaminoso.*

73 **D**iximus de mediis, dicamus nunc de fine, exemplumque claritatis gratia sit ejusmodi. Sit qui omittat Missam die festo ad finem furandi, vel studēdi; deberne manifestari talis finis in Confessione? Idem solet quæri in quocumque actu commissionis, ut si quis furetur propter adulterium, vel propter studium; deberne studium, & adulterium explicare?

74 Dico, si finis sit ex se pravus; debet explicari; si vero non sit ex se pravus, nequaquam debet. Ratio est quia in priore casu duplex adest specie malitia, in posteriore dumtaxat una. Quare in casibus propositis, si Missam relinquant, vel fureris ut

*a Suar. de
pœn d. 22
sect. 4. n 8
aliquæ
passim.*

stu-

studeas; satis est si dicas, te sacro non interfuisse, vel esse furatum; Si vero ut adulterium patrares, tum furtum, vel Missa, tum adulterium tibi est omnino explicandum.

75 At quando utrumque est aperiendum, potest ne id separatim fieri, in hunc modum: Furatus sum, & insuper habui animum adulterandi? Respondeo in duobus eventibus procedere hoc dubium posset. Primò, in casu, quo, prima vice, e. duo peccata confitearis. Secundò, in casu, quo quia prima vice unum ex his factus es, oblitus inculpabiliter alterius; velis postea, illud, quod oblitus fuisti, confiteri.

b De Lug.
de poenit.
dis 10. n
652. cont.
Suar. de
poen d. 22.
sect. 2. n. 9

76 In priore casu, Dico non posse *b* separatim aperiiri. Ratio est quia non explicares peccatum quod fecisti, sed significares te duo peccata patrasse, quod non est verum; Sacerdos enim dum

dum audit te furatum esse & deinde te voluisse adulterium; ex tuo modo loquendi duo numero peccata concipit te commisisse, cum tamen tu unum numero, cum duplici illa malitia, commiseris.

77 In casu posteriore Dico aperiri posse & separatim: & sic e Sans. l. 4 quia in prima Confessione jam in dec. 18 dixi me verbi gratia furatum esse; satis habuero si in secunda que plures Confessione dicam. Habui animum adulterandi. Ratio est apud Bom. d. 5. de Sacram q. 5. quia jam subdidi clavibus primam malitiam: satis igitur erit sect. 2. p. 2. si postea explicem secundam. Est § 3 disp. 1 autem adhibenda limitatio quæ n. 9. dam, quam mox afferam, n. 81.

78 Dices, At sic significabo me duo peccata commisisse, sicut modo significabam in prima Confessione. Respondeo non ita esse; nam quando illa separatio fit in eadem Confessione; ego ex modo loquendi significo,

me

me duo peccata commisisse: at quando id facio in secunda confessione; non significo me commisisse duo peccata; sed præscindo: possum enim secunda vice confiteri idem peccatum, quod alias sum confessus, atque adeo dum dico, me adulterium voluisse; non significo me adulterium solum voluisse, ut ex modo loquendi significabam in prima Confessione.

§. 12.

An peccatum continens multas specie malitias, dividi in Confessione possit.

79 **F**X proximè dictis solvitur celebris illa, & universalis dubitatio, an malitiæ, seu circumstantiæ, quæ necessario in Confessione sunt explicandæ, aperiri queant separatim; v. g. qui habet votum castitatis,

ratis, peccatque contra ipsum, utrum possit, dividendo peccatum, sic se accusare; Peccavi contra castitatem, & insuper peccavi contra votum à me emissum; an verò obligetur sic unitim loqui, Voti Castitatis à me emissi reus, contra ipsum deliqui.

80 Dico simili ratione, quæ præcedenti diximus, posse nos hic dubitare; Primò in casu primæ Confessionis; Secundò in casu secundæ Confessionis, quando fortè in prima, alterius necessariæ circumstantiæ fueris inculpabiliter oblitus. Et simili quidem responsione. Dico in priore casu non posse, posse verò in posteriore. Rationes sunt eadem, eodemque superiore à nobis allatæ.

81 Supponimus tamen tum ibi, tum hic malitiam non explicatam in prima, posse solam explicari sufficienter in secunda; verbi gratia, in casu voti prædicto,

cto,

Et, potest: quia dicendo in secunda Confessione peccavi contra votum; tota malitia in prima Confessione omissa declaratur. At in peccato, verbi gratia, violentiæ, non potest. Si enim quis, exempli causa, violenter puellam cognovit, & prima Confessione dixit, se cognovisse puellam; si in secunda dicat, se violentum in quamdam personam fuisse; non sufficienter explicat peccatum in ultima specie à se commissum; violentum enim esse contra aliquem est quid genericum ad violentum in re, in persona, in honore,

§. 13.

*An peccatum completens Plures
numero malitias dividatur in
Confessione possit.*

28   **S**ed jam suboritur alia dubitatio. Diximus de se parat

paratione malitiarum specie distinctarum: quid de divisione numerica? Aliquis v. g. unico ictu duos homines interemit; potest ne se accusare in hunc modum? Occidi unum hominem, & deinde occidi alium hominem. Sic etiam si fortè eripuerit quis centum aureos, licet ne sic fateri? Furatus sum quinquaginta, & mox furatus sum alia quinquaginta.

83 Dico in prima eademque Confessione non licere, *a* quia *a* *Vasq.* juxta supra dicta non explicare- *q. 81. de* tur peccatum commissum, sed *pæn. arb. 1* duo peccata, quæ commissa non *dub. 3.* sunt. Superest ergo solum decernere de secunda Confessione, quando fortè quis in prima inculpatè, & sine dolo factus est suum peccatum sub una malitia, sed deinde recordatus, vult *b* *De Lug.* *d. 16. de* liam confiteri; potestne hanc *pæn. sect* *16. n. 669* lam manifestare? Dico itidem, *b* *sed* *16. n. 669* juxta superius dicta, posse, *b* *sed* *16. n. 669* sub

sub limitatione allata n. 81. id latum
est quando in secunda Confes- quinq
sione explicari potest malitia o- fuit: n
missa, sine mentione, seu sine rre it
confortio alterius jam manife- est fur
statae. Ratio est eadem ac ibi- reos.
dem dicta. in pri

84 Hinc collige, quia in ho- te fur
micidio duorum uno ictu perpe- vem :
trato, violatum est duplex jus obliga
duorum hominum: licebit tibi tur inf
in secunda Confessione dicere
tantum. Occidi hominem; quia
satis explicabis malitiam non-
dum clavibus subditam. Ita et-
iam in unico furto, quod gravi-
ter læsit duos; propter eandem
rationem. At in furto centum
aureorum v. g. quo læsisti jus culpab
fortunarum unius tantum homi- speci
nis, si in prima Confessione di- que is
xisti, te furatum esse quinqu- quia fi
aginta; & deinde in secunda te casu ex
alia quinquaginta esse furatum. Exem
non satis explicares peccatum- mus.
tum: quia explicares à te vio- homic
latum

id latum esse jus fortunarum in
confef. quinquaginta, quod numquam
ia o- fuit: necesse igitur tunc erit ape-
fine rre iterum peccatum tuum, id
hife- est furatum te esse centum au-
ibi- reos. Expeditius te gefiffes, fi
in prima Confessione dixiffes,
a ho- te furatum esse materiam gras
rpe- vem: nam ad aliud deinde non
x jus obligareris. Sed de hac re dice-
tibi tur infra cap. 8. §. 1.

§. 14.

De peccatis ex ignorantia.

85 **Q**ui ex ignorantia vin-
cibili, & mortaliter
culpabili delinquit, ejusdem
speciei peccatum committit, at-
que is, qui scienter. a Ratio est
quia finaliter malitia in utroque
casu ex eodem objecto sumitur.
Exemplis rem clarius propona-
mus. Dicimus ejusdem speciei
homicidium fecisse eum, qui oc-
cidit

a Sanc. l. i
in dec. c. 17
n. 23.

Suar. de
pœn. d. 22.

sec. 4. n. 14

Vasq. l. 2.

d. 11. qui

limitat in

infidelit.

F

cidit

cidit quem sciebat esse hominem, & cum qui occidit, quem ex negligentia moraliter culpabili non cognovit esse hominem, sed putavit v. g. esse feram. Eodem modo qui sacro interesse die festivo negligit: sive id ex consilio faciat, sive faciat ignoranter, cum tamen advertat grave debitum inquirendi, nec velit cum possit inquirere in idem specie peccatum incidit. Quare in utroque & simili quocumque casu sufficit hoc modo se reum in Confessione facere: Homicidium commisi: Missam non interfui die festo, &c.

86 Adverte tamen in duobus casibus esse ignorantiam explicandam. Primo, quando ignorantia excusat ab incurrenda censura, & quæ subinde imponitur violanti scienter, & temere aliquod præceptum. Secundo, quando ob ignorantiam aliquis exponitur periculo in alia spe

7. Sin.
plura.

cie delinquendi, c. 7. g. si ignoret *c Sanc. 32.*
statum foeminae, quam quis co-
gnoscit; tunc enim se exponit
periculo adulterii, vel sacrile-
gii, si nupta, vel Deo sacra sit.

87 Petes; ignorantia affecta-
ta, qua quis consulto vult laborare,
ut liberius peccet, v. g. vult
ignorare hunc esse diem festum,
ut sine remorsu negligat sacrum,
vel opera servilia exercent; est-
ne ejusmodi affectus in Confes-
sione aperiendus? Respondeo
non ita; quia id nec mutat spe-
ciem, immo nec notabiliter ag-
gravat.

*d De Luz.
de poen. d.
16 sect. 4
§. 6 n. 183
cont. Sanc.*

§. 15.

*De peccatis ex Conscientia
erronea.*

88 **Q**ui item peccat ex con- *d Sanch.*
scientia erronea, regu- *lib. 1. in*
lariter non obligatur id explica- *Dec. c. 11.*
re; v. g. putat quis hodie esse *n. 5.*
F 2 diem

diem festum, & tamen non interest sacro; satis est si Sacerdoti dicat, se non interfuisse sacro die festivo. Si projecit in flumen plumbum, credens esse aurum alienum; satis est si fateatur se projecisse alienum aurum, intelligens corde aurum putativum, &c. si sibi persuadens hodie esse jejunium ex præcepto, cum tamen non jejunet, sufficit dicere; Violavi jejunii præceptum, & sic de similibus. Ratio horum est, quia hæc, in objecto, habent eandem specie malitiam.

*b De Lug.
d. 16. de
pæn sec. 4
12 n. 504.*

89 Dixi (regulariter) quia interdum illa conscientia erronea est explicanda *b* propter censuram, vel propter reservationem peccato fortè connexam. Nam nec censura, nec consequenter reservatio peccati incurritur ex peccato contra conscientiam erroneam perpetrato: v. g. percutit quis Petrum credens esse Clericum, cum tamen Clericus non

non
con
quis
quis
perj
rese
non
pecc
set
obol
& re
dic
sus
idem
cont
liter
curr
tum
und
furt
tale
salte
tum
rese
nisi
van

non sit; verè non incurrit ex-
communicationem Canonis, *Siquis suadente, &c.* Item peccat
quis peccato y. g. perjurii putans
perjurium in sua Diœcesi esse
reservatum, cum tamen de facto
non sit; verè non committit
peccatum reservatum. Idem es-
set si quis putans furari unum
obolum esse peccatum mortale,
& reservatum (quia fortè in illa
diœcesi furtum mortale est ca-
sus reservatus) obolum furetur;
idem inquam ellet; nam licet ex
conscientia erronea hic morta-
liter peccaret; tamen non in-
curreret in peccatum reserva-
tum; quia reservatio est odiosa,
unde cadere solum debet supra
furtum ex se, & ex objecto mor-
tale. Adde ex hac ratione fieri
saltem dubium, an tale pecca-
tum sit reservatum; ergo jure
reservatum non erit, quia non
nisi peccata certa de facto refer-
vantur. c

*e Suar. de
cens. d. 40
sect. 6. n. 5.
& eod. 2. de
Relig. l. 4
c. 5. n. 15.
Hurt. de
pœn. d. 11.
dub. 6. Sâ
V. casus
reserv. n. 5
Sanch. l. 1.
in dec. c. 10
n. 74. a-
pud De
Lug. de
pœn. d. 20.
sec. 2. n. 1*

d De Lug.
d. 16. de
pœn sec. 21
n. 104.

90 Rursus conscientia erronea est interdum explicanda ad cognoscendum ipsum peccatum. *d* Si enim puer v. gr. fatetur se non jejunasse die vigiliæ, & nihil aliud addat: Confessor iudicabit hunc non peccasse: dicat ergo puer se credidisse fuisse obligatum

91 Denique expedit hanc circumstantiam sæpissimè explicari à pœnitente, ut nimirum instruat de veritate à Confessione.

92 Petes, si quis ea labore conscientia erronea, ut nesciat, an id quod committit sit peccatum mortale, an veniale: obligaturne huiusmodi conscientia palam facere Sacerdoti? Respondeo, id dependere ex ea quæstione, qua universaliter quæritur, an quando quis aliquid facit contra conscientiam dictantem aliquid esse peccatum confusè, non determinando an sit mortale

le,

le, vel veniale, peccet mortali-
ter, an solum venialiter. Quo-
niam ergo aliqui e probabiliter
docent tunc solum peccari ve-
nialiter, quia tunc solum pecca-
tur secundum communem mali-
tiae rationem peccato veniali, &
mortali; quæ cum abstrahat ab
utroque, imperfecta erit in ge-
nere moris, & consequenter non
mortalis, ideo non erit obligatio
ad confitendi.

93 Scio aliquos, si tenere tunc
peccari mortaliter. Primò quia
cum sine alio examine tunc pec-
cet, exponit se periculo peccan-
di mortaliter. Secundò quia
virtualiter vult illud agere, qua-
lecumque fuerit, etiam mortale.
Sed licet hoc sit probabiliter di-
ctum; tamen his rationibus res-
ponderi posset. Ad primam, di-
cendo, eum peccaturum quidem
mortaliter, si tamen tale pericu-
lum adverteret, vel adverteret
se posse, ac sub pœna mortalis

*Valent. 2 d 29. 14
p 4. Na-
varr. in
Manual.
præ lud. 9.
n. 9.*

*f Vasq. in
1. 2. d. 9.
c. 3. n. 10.
Sanch. in
dec. lib. 1.
c. 11. n. 7.
aliquæ.*

peccati se debere melius exam-
men adhibere. Verum ita non
essemus in casu, in quo solum
quærimus id, quod in praxi com-
muniter solet contingere, quan-
do scilicet conscientia operan-
tis, non offertur nisi ratio illa
communis peccati, sine accessu
alterius obligationis. Ad se-
cundam, nego virtualiter eum
velle qualecunque etiam mor-
tale: Sed ajo potius velle à mor-
tali abstrahere: nam solum vult
id, quod abstrahit ab utroque, at-
que adeo culpam imperfectam
in genere culpæ, quæ non potest
esse nisi imperfectè gravis; atque
adeo non gravis.

§. 16.

*De peccante contra præceptum
Superioris.*

94 **N**on est specie diver-
sum, atque adeo ne
spe

cialit
quo
nius S
quo q
rius:
Episc
divin
est qu
tutis p
habet
ex div
diverf
cam,
versit
versit
mater
diverf
95
perior
ex di
aliqui
tum f
eoque
das. 6
perior
dii ob

cialiter explicandum peccatum, quo quis violat præceptum unius Superioris & ab eo peccato, quo quis violat præceptum alterius: v. g. si Rex, Pontifex, vel Episcopus, seu si lex humana vel divina idem præcipiant. Ratio est quia si ex eodem motivo virtutis præcipiunt, materialiter se habet diversitas Superiorum; Si ex diverso motivo; jam aderit diversitas specifica, ut modo dicam, non quidem sumpta à diversitate Superiorum, quæ diversitas etiam hic habebit se materialiter, sed à motivorum diversitate.

95 Quid igitur si diversi Superiores, vel etiam unus & idem, ex diversis virtutum motivis, aliquid præcipiant? Respondeo tum fore diversas species, adeoque Confessori patefaciendas. v. g. idem vel diversi Superiores præcipiant Missam aut Iob virtutem religionis, at

a Sanc. l. 6
de matr.
d. 16. n. 6.
Salas 2
to. in 1. 2.
tr 13 d. 3.
sec 2. Vas.
1. 10. in 1.
2. d. 98. c. 8

b Idem.

jele-

jejunium præcipiant ob virtutem temperantiæ; sanè violatio præcepti de Missa, & violatio præcepti de jejunio, specie morali different.

96 Verùm unde colligam Superiores sub diverso virtutum, vel sub eodem motivo præcipere? Respondeo ex duobus capitibus, quæ si rectè perpendantur, ad idem reducuntur. Primum ex ipso actu qui præcipitur. Superiores enim quando præcipiunt aliquem actum virtutis, semper intendunt honestatem talis virtutis e. v. g. Pontifex Summus jubet audiri Missam tali die: quia audire Missam est actus virtutis Religionis, censendus est intendere honestatem ejusdem virtutis Religionis, & ex motivo ipsius talem actum præcipere. Pari modo si præcipiat jejunium in Quadragesima vel vigilia; quia actus jejunandi est actus virtutis temperantiæ: c

*c De Lug.
d 16. de
pœn. sec. 5.
§. 2. n. 57*

tiæ: c
tivo
præci
ne m
grat.
sione
rever
tem
tur.
princ
egim
in co
dided
tribu
97
in qu
versat
plis,
mater
nem,
nente
ex mo
ex mo
pitur.
98
do id

tu-
ario
atio
no-
Su-
um,
ipe-
api-
lan-
imò
Su-
æci-
atis,
rem
ifex
flam
a ell
cen-
ater
, &
ctua
æci-
imò
nap
era
tis

tiæ: censendus est ex eodem mo-
tivo temperantiæ principaliter
præcipere: esto etiam ex alio fi-
ne minus principaliter, verbi
grat. ad colendam Christi Pas-
sionem, vel ad Sancti alicujus
reverentiam, id quod ad virtu-
tem religionis spectat, movea-
tur. Quia tamen finis minus
principalis, quoad illud, de quo
egimus, nisi expresse jubeatur,
in considerationem non venit:

ideo speciem peccati non at-
tribuit.

Idem ib.

97 Secundò ex ipsa materia,
in qua Superioris præceptum
versatur: e Ut in iisdem exem-
plis, quia auditio Missæ est in
materia, pertinente ad Religio-
nem, jejunium in materia perti-
nente ad Temperantiam, Missa
ex motivo Religionis, jejunium
ex motivo Temperantiæ præci-
pitur.

*Idem de
Lugo ibid.
§. n. 255.*

98 Ex dictis collige, cur, quã-
do idem Superior eandem rem
plurics,

pluries, seu per plura numero
præcepta præcipit; si non pareatur,
unum peccatum committitur, non plura: *f* ratio enim
est, quia ex uno eodemque motivo procedit. Hinc si quis non
audiat sacrum die Dominico, in
quem fortè incidit Festum S. Apostoli, unum peccatum committit. Si quis non jejUNET die
vigiliæ, in qua concurrunt dies
quatuor temporum, semel item delinquit. Ratio est supra dicta, quia tunc superior ex uno tantum motivo Missam, & ex uno jejunium præcepisse censendus est.

99 Illud hic diligenter nota, maximum esse discrimen inter violationem præceptorum prædictam, & violationem voti: *g* Nam materia præcepta in transgrediente præceptum, debet in Confessione explicari, quia ex materia cognoscitur, ut modo dictum est, in qua specie sit actus
præ

f Sanc. cit.
l. 9. de ma-
trim. d. 15.
n. 6.

g De Lug.
ci. de pœn.
d. 39. sec. 5.
n. 255.

præc
cere:
præc
Non
cipie
nam
Relig
niam
omni
& o
colen
ligio
serva
neces
di, ni
voti f
ille, q
Dom
enim
Eccle
comm
specie
tra ob
ligati
nes fa
fra e.

præceptus: v. g. non satis est dicere: Non obtemperavi Ecclesie præcepto, dicendum enim est: Non obtemperavi Ecclesie præcipienti Missam, vel jejunium nam prius est peccatum contra Religionem, contra Temperantiam posterius. At verò cum omnia vota solum concipiantur, & obligent propter motivum colendi Deum, atque adeò Religionis, satis est dicere: Non servavi votum in re gravi, sine necessitate materiam explicandi, nisi aliud fortè peccatum in voti fractione includatur, ut si ille, qui vovit audire Missam die Dominico, non audisset: tunc enim & votum, & præceptum Ecclesie violans, duo peccata committit, contra duas ultimas species Religionis, nempe contra obligationem ex voto, & obligationem ex præcepto, ut omnes fatentur, & nos dicemus infra §. 3 §. 2. n. 20.

G

§ 1. De

§. 17.

De Scandalo.

100 **Q**uando quis directè intendit proximi, sive ex desiderio ruinæ spiritualis ipsius proximi, quod rarum est in hominibus, in diabolis commune: sive ob suam commoditatem, aliamve finem, quod frequentissimum est apud homines; dicitur scandalum directum. Et sine dubio per omnes Doctores ad peccatum est specie diversum ab aliis, & debet specialiter in Confessione palàm fieri, debetque species peccati, ad quod inducitur proximus, explicari. *b* Si quis ergo loquatur v. g. turpia, ut socius incidat in eas turpitudines; oportet explicare ad quæ turpia inducere tentabat, an ad adulterium, an ad stuprum, &c. Ratio

f
l.
11
n.

De Lug.
de pœn.
16. sect. 4
§. 2. à n.
57.
Idem ib.
l. 157.

tio et
catu
Char
fed et
fitam
virtu
ad C
custo
Etè,
proxi
deji
101
inten
tuale
fine a
mali
præv
alii d
indire
tum
mali
non r
se hab
sam p
tame
sum i

tiō est, quia tunc non solum peccatum talis scandali, est contra Charitatem debitam proximo, sed etiam contra virtutem oppositam: eadem enim Castitatis virtus, quæ obligat me directè ad Castitatem in mea persona custodiendam; obligat indirectè, ne ex industria procurem proximum à Castitatis virtute dejicere.

101 Quando autem quis nec intendit ruinam proximi spirituales, nec ejus lapsum, nec eo sine aliquod malum, seu speciem mali habens, patrat, quamvis prævideat fore, ut ex suo facto alii decidant; dicitur scandalum indirectum, & non directè volitum Dixi (malum seu speciem mali habens) nam si bonum, seu non malum, nec speciem mali ex se habens facias, ex quo alii causam peccandi sumant; quamvis tamen id prævideas; non peccas; cum ipsis tunc, ipsorumque ma-

litizæ imputetur, si peccent. Iam
ergo de hoc indirecto scandalo
in controversiam cadunt duo.
Primò an sit peccatum specie di-
stinctum ab aliis, aperiendum-
que in Confessione. Secundò
quomodo, & quibus circumstan-
tiis sit aperiendum.

e De Lug.
ib. n. 159. 102 Quoad primum, fatemur
omnes esse peccatum specie di-
stinctum. Ratio est, quia per
hoc scandalum, quamvis indi-
rectum, jam es causa injusta da-
mni, seu peccati proximi, à qua,
ex obligatione virtutis Carita-
tis, ne scilicet labatur proximus,
debes abstinere.

d Sales 2.
10. in p. 2.
11. 13 d. 5.
sec. 15 n.
132. & 134 103 Solum duo adverte Pri-
mò quòd meritò nonnulli do-
cent, tunc solum contrahi à no-
bis malitiam talis scandali, quò-
do nostro facto, aut verbo proxi-
mum conjicimus in gravem dif-
ficultatem, & tentationem, cui
difficillimè possit is resistere: id
quod, præfectò, frequenter usu-
venire,

venire, difficile est. Secundò, quod jure aliqui e item docent, multos excusari à prædicto peccato scandali, atque adeo à tali circumstantia fatenda: quia vel ipsi tam pravi sunt, ut eorum malum exemplum parum noceat, vel qui inducuntur tam faciles sunt, proclivesque ad peccandum; ut qui suo exemplo occasionem illis obtulit, non censetur eos moraliter inducere.

104 Quoad Secundum, id est posito quod quis verè talem malitiam indirecti scandali contraxerit, qua ratione se gerere in Confessione debeat; tria sunt decernenda. Primò an sint tunc explicandæ species peccatorum, ad quas proximus inducitur. Secundò an numerus personarum inductarum ex eodem facto. Tertiò an conditio personarum; ut si inductio sit ad turpia, an explicandum sit inductum fuisse

e Sane. l. r.
in dec. c. 6.
n. 7.

Sacerdotem, conjugatum, solutum, &c.

*§ De Lug.
d. 16. de
pæn. sec. 4
§. 2. à n.
139 cont.
Sanc. Vas.
& Coninc.*

105 Primò igitur quærimus, an in scandalo, quando non intenditur, licet prævideatur peccatum proximi, sit necessariò patefacienda species peccati, ad quam proximus inducitur? Respondent aliqui non esse. *f* Si igitur loqueretur quis sive de adulterio, sive de stupro, sive de homicidio, ex qua locutione moveatur socius, per hoc scandalum indirectum, ad peccandum: satis erit (quantum est ex hoc capite) dicere se fuisse per scandalum, causam peccati alterius. Ratio est, quia tunc ejusmodi scandalum solum est contra Charitatem debitam proximo, qua non debet quis illi esse occasio peccati: non autem contra alias virtutes particulares, quæ nos non obligant, saltem graviter, ut vitia contraria in aliis impediamus, sed solum; ut illis

possi.

positivè ejusmodi vitia nos non
suadeamus, vel non mandemus.

106 Dixi (quantum est ex hoc
capite, id est ex scandalo) quia
certum est explicandam esse spe-
ciem sui peccati, quando quis
dum de suo adulterio, vel stupro,
vel homicidio, vel similibus ser-
monem miscet, illa, vel illorum
aliqua concupiscit, ut infra suo
loco c. 7. §. 2. dicemus.

107 Secundò quærimus, an
quando eodem facto, vel iisdem
verbis es causa ruinæ multorum
per prædictum scandalum, de-
beas numerum ipsorum explica-
re? Respondeo non debere *g Idem ib.*
quidem satis erit sic te accusare; *sec. 3 n.*
Fui causa, mea turpi locutione *135.*
v. g. ut multi ruerent in pecca-
tum. Hanc doctrinam, ejusdem-
que rationem dedimus supra *h Sup. §. 9*
cum de pluralitate individuali
malitiæ in eodem actu disputa-
vimus. Non autem rectè diceres
te fuisse causam ut quidam rue-
ret,

rer, si multos induxisti; non re-
ctè, inquam, quia tunc non fate-
reris peccatum, quod commisi-
sti, ut ibidem *in simili explicui-*
mus.

Ibi sup.
n. 87.

108 Tertio denique quæri-
mus, an in eodem indirecto scan-
dalo oporteat explicari condi-
tio personæ, v. gr. inductum ad
turpia fuisse solum, conjuga-
tum, Deo sacrum, &c. Respon-
dent etiam ad hoc aliqui non o-
portere: *l* satis enim superque
erit dicere scandalo fui multis,
&c. Ratio est, quia peccatum,
quod tunc committitur à tali in-
ducente, solum est contra Cari-
tatem, ut modo numero 105.
diximus: quare conditio per-
sonæ inductæ nihil addit respec-
tu inducentis.

1 De Lug
d. 16 sec 4
n. 167. cõt.
Sanc. Bon.
Filluc.
aliosque.

De inducente, seu sollicitante
fœminam v. g. cum qua quis
peccavit, an debeat explicare si
fuit primus ad inducendum,
quod huc spectare videtur, dice-

mus

mus infra de simplici fornicatione c. 7. §. 4. n. 25.

§. 18.

De Circumstantiis aggravantibus.

109 **A**dduntur interdū humanis actionibus aliqua circumstantiæ, quæ dictas actiones in alia morali specie ab ea, quam ex se habent constituunt. Aliquando tamen ita adduntur, ut illas aggravent quidem, secundum hominum prudentum existimationem, vel diminuunt, sed non extrahant ad aliam speciem. *a Castrop. Coninch, De Lugo mox cit. alique passim.* Exempla prioris sunt. Habet rem quis cum puella; est simplex fornicatio contra Castitatem: at verò si addatur talem non esse liberam, sed conjugatam; præter speciem simplicis fornicationis, habebit talis congressus alteram speciem

G 5 citem

eiem, id est Adulterii contra iustitiam. Quod si addatur esse consanguineam, vel virginem invitam, vel professam: erit insuper incestus, vel stuprum, vel sacrilegium; simili modo furari rem alienam est peccatum iniustitiæ: quod si res sit sacra: erit insuper & peccatum sacrilegii.

110 Exempla posterioris sunt. Furetur quis decem aureos; committit peccatum contra iustitiam; at si addatur major quantitas, quæ auferatur, v. g. si furetur viginti; aggravabitur quidem prædictum furtum, sed à specie furti non extrahetur. Sicuti etiam si quis furetur quinque aureos: diminuetur peccatum, sed intra eandem furti speciem. Eodem pariter modo occidere cum intenso, vel minus intenso odio, pluribus vel paucioribus vulneribus, in die festo vel feriato; continent quidem circumstantias aggravantes, vel minuentes,

nue
dem
II
cer
stan
verò
ve:
Spec
re: v
loso
vis,
pro
quar
Brev
poni
tant
quod
sem,
verò
tran
liam
parti
gend
est e
rum

nuentes, sed intra unam, eamdemque speciem.

III Regulam autem ad discernendum, quænam circumstantiæ mutant speciem, quæ verò solum aggravent, minuantve: difficile est *b* (cum simus in speciebus moralibus) exacte dare: variique Doctores variè philosophantur. Illa videtur brevis, & expedita, quantum nunc pro nostro instituto sufficit, quam P. Ioseph Augustinus *c* in Brevi Notitia Confessariorum ponit, qui circumstantiam mutantem speciem ex eo cognoscit quod pertineat ad aliam virtutem, vel vitium: non mutantem verò speciem ex eo, quòd non transferat illam materiam ad aliam virtutem. Quæ verò in particulari transferant; colligendum est ex ipsis materiis, id est ex tractationibus materiarum virtutum, & vicioꝝ. Ad

b Coninels
d. 7. dub. 5

c Jos. August. in bre
vi not. n.
33. de Sac.
pœnit.

de item praxim, & usum, ex quo plura sensim doceberis.

Iam verò his tactis, quæstio celebris est, an tales circumstantiæ non solum mutant species, quod certum est, sed etiam non mutant, saltem notabiliter aggravantes, diminuentesve aperiari Sacerdoti, ex præcepti necessitate, debeant.

*d Th San-
Suar. Fag.
aliqu; a-
pud De
Lugo mox
cit quibus
adde Con.
dicta d. 7.
dub 3.
e D. Th.
Val. Vas.
aliqu; quos
cit. & seq.
De Lug d.
pœn d. 16.
sect. 3.
f Hæ Conc.
Trid. ses.
4. c. 5.*

112 Dico, quamvis probabilissimum sit de circumstantiis notabiliter aggravantes, quia mutant notabiliter iudicium Confessarii contra poenitentem, esse in Confessione aperiendas; tamen probabile etiam esse e fidelibus hanc necessitatem minime imponendam: Ratio est; quia non est imponendum onus tam grave, nisi constet de lege illud imponente: at non constat esse aperiendas nisi f species, & numerum peccatorum, non verò omnia, quæ quocumque modo Confessarii iudicium commuta-

re queant. Alias rationes vide
apud Doctores in margine modò
citas

113 Ex hac doctrina, ut item
ex hactenus dictis plura, & val-
de utilia inferuntur ad Confes-
siones expediendas. Quare &
ea in sequentibus sigillatim sunt
proponenda, & ut facilior me-
thodus evadat, per singula De-
calogi præcepta, pro iis, quæ ad
nostrum institutum faciunt dis-
currendum.

C A P. II.

De Confessione peccato-
rum circa primum De-
calogi præce-
ptum.

§. I.

De Peccatis contra Fidem.

I S uppono, tanquam indi-
gnum controversia, debe-